

- materiały międzynarod. nauk.-prakt. konf. (Khark. 20-21 travnia. 2011 r. / MVS Ukrainy ; Khark. nats. un-t vnutr. sprav; Kh.: KhNUVS. pp. 17-19. [in Ukrainian].
28. Shevchuk V.M. (2020). Suchasni naukovy kontseptsii formuvannia tipovoi struktury okremoi kryminalistychnoi metodyky [Modern scientific concepts of forming a typical structure of a separate forensic methodology]. *Yurydychnyi naukovyi elektronnyi zhurnal*. № 4. pp. 359–365. [in Ukrainian].
 29. Sheremet A.P. (2009). Kryminalistyka [Criminalistics]: navch. posib. dla stud. vyshch. navch. zakl. 2-he vyd. K.: Tsentru uchbovoi literatury. 472 p. [in Ukrainian].
 30. Shchur B.V. (2010). Teoretychni osnovy formuvannia ta zastosuvannia kryminalistychnykh metodyk [Theoretical bases of formation and application of forensic methods]: monohrafiia. Kh.: Kharkiv yurydychnyi. 320 p. [in Ukrainian].
 31. Iakimov I.N. (1924). Rukovodstvo po ugovovnoi tekhnike i taktike [Criminal Technique and Tactics Guide]: Nov. izd., perepech. s izd., M.: LeksEST. 496 p [in Russian].

DOI <https://doi.org/10.51647/kelm.2020.5.3.40>

GWARANCJE PROCESOWE DZIAŁALNOŚCI SĄDZIEGO WYŻSZEGO SĄDU ANTYKORUPCYJNEGO W POSTĘPOWANIU KARNYM

Oleksandr Savytskyi

student Katedry Postępowania Karnego

Narodowej Akademii Spraw Wewnętrznych (Kijów, Ukraina)

ORCID ID: 0000-0001-5632-1338

Savytskyi@gmail.com

Adnotacja. Artykuł dotyczy rozpatrzenia istoty gwarancji procesowych działalności sędziego Wyższego Sądu Antykorupcyjnego (dalej – WSA). Z punktu widzenia podejścia systemowego sformułowano definicję gwarancji karno-procesowej działalności sędziego, w tym sędziego WSA, jako jedności elementów: prawa i obowiązki sędziego, sędziego śledczego WSA; karna forma postępowania karnego; zasady przeprowadzania sądowego rozpatrzenia postępowania karnego; instytucja wyłączenia i samowylączenia sędziego; instytucja środków przymusu karnego; odpowiedzialność prawna sędziego WSA. Niektóre z nich są kompleksowo scharakteryzowane. Wyjaśniono, że forma postępowania karnego jako gwarancja działania sędziego w postępowaniu karnym obejmuje: ogólną procedurę sądową dla wszystkich sędziów, przewidzianą w ustawie Ukrainy „O sądownictwie i statusie sędziów” oraz Kodeksie Postępowania Karnego Ukrainy; procedura podejmowania konkretnych decyzji procesowych na etapach sądowych; procedura wydawania i odwoływania decyzji do wykonania. Ustalono, że system zasad jako gwarancja sprawiedliwego wymiaru sprawiedliwości w postępowaniach karnych dotyczących przestępstw korupcyjnych, obejmuje zasady praworządności, legalności, równości wobec prawa i sądu, dostępu do sprawiedliwości i obowiązkowości orzeczeń sądowych, kontrydiktoryjności stron i swobody w przedstawianiu sądowi swoich dowodów oraz w udowodnieniu przed sądem ich przekonywalności, bezpośredniości badania zeznań, rzeczy i dokumentów, rozgłosu i otwartości postępowania sądowego oraz pełnego utrwalenia rozprawy i czynności procesowych za pomocą środków technicznych, mowy, którą prowadzone jest postępowanie karne, ustności postępowania sądowe itp. Szczególną uwagę skupia się na postępowaniu karnym ustanawiającym prawo do odwołania się od podjętych decyzji sądowych. Instytucja środków przymusu procesowego jest oznaczona jako gwarancja działalności sędziego w postępowaniu karnym, która polega na tym, że środki zabezpieczenia postępowania karnego (w szczególności wezwanie sądowe uczestników postępowania karnego, doprowadzenie, nałożenie kary pieniężnej itp.) są sposobami przymusowego wpływu na uczestników postępowania karnego w celu pełnego, obiektywnego, bezstronnego przeprowadzenia postępowania sądowego, a także ustalenia obiektywnej prawdy w postępowaniu karnym podczas wykonywania wymiaru sprawiedliwości. Ujawniono znaczenie proceduralne instytucji wyłączenia i samowylączenia jako gwarancji niezawisłości sędziów w rozpatrywaniu przez oskarżonych postępowań karnych.

Słowa kluczowe: gwarancja, sędzia, Najwyższy Sąd Antykorupcyjny, forma procesowa, zasady, proces karny, środki przymusu procesowego, instytucja wyłączenia i samowylączenia.

PROCEDURAL GUARANTEES OF THE ACTIVITY OF A JUDGE OF THE HIGHER ANTI-CORRUPTION COURT IN CRIMINAL PROCEEDINGS

Oleksandr Savytskyi

Applicant at the Department of Criminal Procedure

National Academy of Internal Affairs (Kyiv, Ukraine)

ORCID ID: 0000-0001-5632-1338

Savytskyi@gmail.com

Abstract. The article is devoted to the consideration of the essence of procedural guarantees of the activity of a judge of the Higher Anti-Corruption Court. From the standpoint of a systematic approach, the definition of the criminal-

procedural guarantee of the activity of a judge, including a judge of the Higher Anti-Corruption Court, is formulated as a unity of elements: rights and responsibilities of a judge, investigating judge of the Higher Anti-Corruption Court; criminal procedure form of criminal proceedings; principles of judicial review of criminal proceedings; institute of removal and self-removal of a judge of the Higher Anti-Corruption Court; institute of measures of criminal procedural coercion; legal responsibility of the judge of the Higher Anti-Corruption Court. Some of them are comprehensively described. It was found that the criminal procedure form, as a guarantee of the activity of a judge of the Higher Anti-Corruption Court in criminal proceedings, covers: the general procedure of judicial activity for all judges provided by the criminal procedure legislation; the procedure for making specific procedural decisions in court stages; the order of resolution and appeal of decisions for execution. It is determined that the system of principles as a guarantee of fair justice in criminal proceedings for corruption crimes, covers the principles of the rule of law, legality, equality before the law and the court, access to justice and binding nature of court decisions, adversarial parties and freedom to present their evidence and in proving before the court their persuasiveness, immediacy of the examination of testimony, things and documents, publicity and openness of court proceedings and full recording by technical means of court hearings and procedural actions, the language in which criminal proceedings are conducted, oral proceedings, etc. Particular attention is focused on the principle of criminal proceedings, which establishes the right to appeal against court decisions. The institute of measures of procedural coercion is noted as a guarantee of a judge's activity in criminal proceedings, which exists in that measures to ensure criminal proceedings (including summoning of participants in criminal proceedings, occasion, imposition of fines, etc.) are ways of coercive influence on participants in criminal proceedings. The procedural significance of the institution of removal and self-removal as a guarantee of the independence of the judges of the Higher Anti-Corruption Court in the consideration of criminal proceedings is revealed.

Key words: guarantee, judge, Higher Anti-Corruption Court, procedural form, principles, criminal proceedings, measures of procedural coercion, institution of removal and self-removal.

ПРОЦЕСУАЛЬНІ ГАРАНТІЇ ДІЯЛЬНОСТІ СУДДІ ВИЩОГО АНТИКОРУПЦІЙНОГО СУДУ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ

Олександр Савицький

здобувач кафедри кримінального процесу

Національної академії внутрішніх справ (Київ, Україна)

ORCID ID: 0000-0001-5632-1338

Savytskyi@gmail.com

Анотація. Статтю присвячено розгляду сутності процесуальних гарантій діяльності судді Вищого антикорупційного суду (далі – ВАС). З позиції системного підходу сформульовано визначення кримінально-процесуальної гарантії діяльності судді, в тому числі судді ВАС, як єдності елементів: права і обов'язки судді, слідчого судді ВАС; кримінально-процесуальна форма кримінального судочинства; засади здійснення судового розгляду кримінального провадження; інститут відводу та самовідводу судді ВАС; інститут заходів кримінально-процесуального примусу; юридична відповідальність судді ВАС. Комплексно охарактеризовано деякі з них. З'ясовано, що кримінально-процесуальна форма, як гарантія діяльності судді ВАС у кримінальному провадженні, охоплює: загальний порядок судової діяльності для всіх суддів, що передбачений Законом України «Про судоустрій та статус суддів» та КПК України; порядок прийняття конкретних процесуальних рішень у судових стадіях; порядок постановлення і звернення рішень до виконання. Визначено, що система засад як гарантія здійснення справедливого правосуддя в кримінальних провадженнях щодо корупційних злочинів охоплює принципи верховенства права, законності, рівності перед законом і судом, доступу до правосуддя та обов'язковості судових рішень, змагальності сторін та свобода в поданні ними суду своїх доказів і у доведенні перед судом їх переконливості, безпосередності дослідження показань, речей і документів, гласності і відкритості судового провадження та повне фіксування технічними засобами судового засідання і процесуальних дій, мови, якою здійснюється кримінальне провадження, усності судового розгляду та ін. Особливу увагу сфокусовано на засаді кримінального провадження, що встановлює право на оскарження прийнятих судових рішень. Відзначено інститут заходів процесуального примусу як гарантію діяльності судді в кримінальному провадженні, що полягає в тому, що заходи забезпечення кримінального провадження (зокрема судовий виклик учасників кримінального провадження, привід, накладення грошового стягнення тощо) є способами примусового впливу на учасників кримінального провадження з метою повного, об'єктивного, неупередженого здійснення судового розгляду, а також встановлення об'єктивної істини у кримінальному провадженні під час здійснення правосуддя. Розкрито процесуальне значення інституту відводу та самовідводу як гарантії незалежності суддів ВАС при розгляді підсудним їм кримінальних проваджень.

Ключові слова: гарантія, суддя, Вищий антикорупційний суд, процесуальна форма, засади, кримінальне провадження, заходи процесуального примусу, інститут відводу та самовідводу.

Вступ. Професійні судді України користуються всіма правами і обов'язками та основними свободами людини і громадянина, за винятком встановлених національним законодавством повноважень і обмежень, обумовлених особливостями статусу даної професійної групи. Важливим елементом їх конституційно-правового статусу є гарантії діяльності. Гарантії є складовою частиною правового статусу особи, оскільки лише за допомогою системи гарантій можна реалізувати права, свободи та обов'язки людини і громадянина. Вони покликані забезпечувати нормальне, тобто встановлене законом, функціонування всіх суспільних та правових інститутів.

Метою статті є системне визначення кримінально-процесуальних гарантій діяльності судді ВАС у сфері здійснення судового контролю та правосуддя в кримінальному провадженні.

Основна частина. Беззаперечною складовою частиною правового статусу судді ВАС є кримінально-процесуальні гарантії їх діяльності. Питання процесуальних гарантій в тому числі діяльності суддів постійно перебувають у полі уваги фахівців-правників. Аналіз окремих аспектів зазначеної проблематики зустрічається у працях українських дослідників: Ю.П. Аленіна, В.Ф. Бойко, В.Д. Бринцева, М.В. Вітрук, Д.Л. Василенка, Ю.М. Грошевого, Ю.А. Гурджі, О.В. Капліної, М.М. Міхеєнка, Л.М. Москвич, М.А. Погорецького, М.І. Сірого, О.Ф. Скакун, С.В. Слінька, В.І. Сліпченка, та інших авторів. Проте, до сьогодні поняття процесуальних гарантій по різному визначається у науковій та навчальній літературі, що негативно позначається в практичній та науковій діяльності.

Найбільш раціональним і таким, якому більшість учених віддає перевагу є підхід М.А. Погорецького, який під кримінально-процесуальними гарантіями розуміє визначені кримінальним процесуальним законом засоби та способи, спрямовані на реалізацію прав та обов'язків усіх суб'єктів кримінального процесу, забезпечення реалізації їх законних інтересів, а також на досягнення мети та виконання завдань кримінального судочинства (Pohoretskyi, 2014: 16). В цьому контексті, на переконання Є.Ф. Куцової, процесуальними гарантіями є, перш за все, обов'язки особи, яка проводить розслідування злочину, прокурора, суду, які сприяють забезпеченню прав і законних інтересів підозрюваного, а також обвинуваченого, захисника, законного представника, потерпілого та його представника (Kutsova, 1973: 83).

В юридичних джерелах найбільш важливою ознакою кримінальних процесуальних гарантій, яка лежить в основі їх властивості забезпечення, називають їх багаторівневу системність. Так, систему кримінальних процесуальних гарантій становлять: кримінальна процесуальна форма; засади кримінального провадження; процесуальний статус учасників кримінального провадження; інститут заходів забезпечення кримінального провадження; прокурорський нагляд; відомчий контроль; судовий контроль; інститут оскарження дій, рішень і бездіяльності органів і посадових осіб, що здійснюють кримінальне провадження; юридична відповідальність учасників кримінального провадження та інші (Udalova, at all, 2020: 13–14).

В.М. Тертишник визначає процесуальні гарантії як закладену у процесуальній формі систему правових принципів, приписів, санкцій та інших засобів, які забезпечують встановлення об'єктивної істини й справедливості правосуддя, можливість усіма суб'єктами кримінального процесу реалізувати свої права, свободи й обов'язки, досягнення мети й виконання завдань кримінального судочинства (Tertyshnyuk, 2014: 30). При цьому науковець запропонував дещо інший підхід до системи кримінально-процесуальних гарантій, поділивши її на три групи, до яких відносить «гарантії правосуддя», «гарантії встановлення об'єктивної істини» та «гарантії захисту прав і свобод людини».

Процесуальні гарантії в першу чергу виступають сукупністю кримінальних процесуальних засобів і способів для забезпечення функцій правосуддя, які забезпечують незалежність суддів при розгляді судових справ. У фаховій літературі до процесуальних гарантій професійної діяльності суддів відносять особливу процедуру здійснення правосуддя (процесуальна форма); таємницю нарадчої кімнати; право судді на окрему думку; рівність прав членів суддівської колегії, порядок притягнення до юридичної відповідальності суддів, тощо (Fedorchuk, 2018).

Таким чином, сенс і призначення гарантій полягає в тому, щоб створити для суддів необхідні умови для здійснення ними повноважень, і виходячи саме з таких міркувань, слід формувати структуру гарантій діяльності суддів ВАС, не перетворюючи їх, всупереч конституційному принципу рівності всіх громадян, на пільги.

З огляду на наведені наукові точки зору, розглядаючи *гарантії діяльності судді ВАС* у кримінальному провадженні як носія функції правосуддя та судового контролю у кримінальних провадженнях щодо корупційних та пов'язаних з ними злочинів, вважаємо, що їх *систему становить*: права і обов'язки судді, слідчого судді ВАС; кримінально-процесуальна форма кримінального судочинства; засади здійснення судового розгляду кримінального провадження; інститут відводу та самовідводу судді ВАС; інститут заходів кримінально-процесуального примусу; юридична відповідальність судді ВАС.

Кримінально-процесуальна форма як гарантія діяльності судді ВАС передбачає передусім особливу процедуру здійснення як судового контролю під час досудового розслідування так і здійснення правосуддя.

Слід констатувати, що Пленум Верховного Суду України у своїх постановках постійно звертає увагу суддів на необхідність суворого дотримання процесуальної форми. Зокрема у п.1 постанови від 29 червня 1990 р. «Про виконання судами України законодавства і постанов Пленуму Верховного Суду України з питань судового розгляду кримінальних справ і постановлення вироку» вказується, що «неухильне додержання передбаченої законом процесуальної форми є неодмінною умовою всебічного, повного й об'єктивного дослідження обставин справи, встановлення істини і прийняття по ній законного, обґрунтованого і справедливого рішення» (On the implementation by the courts of Ukraine of legislation and resolutions of the Plenum of the Supreme Court of Ukraine on the trial of criminal cases and sentencing, 1990).

Процесуальна форма з усіма її, на перший погляд, незначними судовими формальностями – це не пуста дрібниця, а суттєвий засіб обмеження влади правом, засіб протидії свавілля і непорядності чиновників, засіб протидії фальсифікаціям, засіб забезпечення захисту прав і свобод людини від невинуватого обмеження, засіб зміцнення гарантій істини і справедливості правосуддя.

Ми поділяємо думку В.М. Тертишника, який справедливо відмічає, якщо процесуальних правил (вимог, гарантій, обмежень, заборон тощо) замало, форма судочинства невинуватого спрощується – є небезпека судових помилок і зловживань; якщо їх забагато – є небезпека судової тяганини, за якої можуть бути забутими та стануть химерними і самі цілі судочинства. Оптимальний варіант – їх розумна достатність. У процесуальній формі недопустимі як невинуватого спрощення процедури судочинства (нехтування пра-

вилами, які є гарантіями істини та захисту прав і свобод, що може призвести до юридичних помилок), так і її ускладнення (Tertyshnyk, 2014: 26–29).

Кримінально-процесуальна форма, як гарантія діяльності судді ВАС у кримінальному провадженні охоплює, на наш погляд: загальний порядок судової діяльності для всіх суддів, що передбачений Законом України «Про судоустрій та статус суддів» та КПК України; порядок прийняття конкретних процесуальних рішень у судових стадіях (так, наприклад, у стадії підготовчого судового провадження суд відповідно до ст. 314 КПК України після отримання обвинувального акта, клопотання про застосування примусових заходів медичного або виховного характеру або клопотання про звільнення від кримінальної відповідальності суд не пізніше п'яти днів з дня його надходження призначає підготовче судове засідання, в яке викликає учасників судового провадження); порядок постановлення і звернення рішень до виконання.

Засади здійснення судового розгляду кримінального провадження виступають важливими кримінально-процесуальними гарантіями забезпечення завдань кримінального судочинства. Система засад здійснення справедливого правосуддя в кримінальних провадженнях щодо корупційних злочинів, на нашу думку, охоплює принципи верховенства права, законності, рівності перед законом і судом, доступу до правосуддя та обов'язковості судових рішень, змагальності сторін та свобода в поданні ними суду своїх доказів і у доведенні перед судом їх переконливості, безпосередності дослідження показань, речей і документів, забезпечення права на оскарження процесуальних рішень, дій чи бездіяльності, публічності і відкритості судового провадження та повне фіксування технічними засобами судового засідання і процесуальних дій, мови, якою здійснюється кримінальне провадження, усності судового розгляду та ін.

Особливої уваги, на наше переконання, заслуговує засада кримінального провадження, що встановлює право на оскарження прийнятих судових рішень. Так, статтею 24 КПК України гарантується право на перегляд вироку, ухвали суду, що стосується прав, свобод чи інтересів особи, судом вищого рівня в порядку, передбаченому КПК України, незалежно від того, чи брала така особа участь у судовому розгляді.

Водночас вказана засада виступає гарантією справедливості і законності судового рішення, оскільки дає змогу своєчасно виправити допущені порушення норм процесуального і матеріального права.

У цьому контексті, необхідно відмітити, що ЄСПЛ постійно звертає увагу на те, що «повноваження судів вищої інстанції переглядати справи повинне використовуватись для виправлення судових помилок та неправильності у здійсненні правосуддя, а не для проведення нового розгляду справи. Перегляд справи не повинен розглядатися як замаскована апеляція, а сама лише можливість існування двох точок зору на предмет не є підставою для повторного розгляду справи. Відхилення від цього принципу виправдане лише в тому випадку, коли воно здійснене як зумовлене обставинами значного та непереборного характеру» (On the practice of exercising procedural authority by the appellate court to appoint a new trial in the court of first instance, 2017).

Відповідно до ст. 33 КПК України розгляд апеляційних скарг на рішення суду першої інстанції ВАС здійснює Апеляційна палата Вищого антикорупційного суду, а перегляд у касаційному порядку кримінальних справ щодо корупційних злочинів здійснює Верховний суд України.

Інститут заходів процесуального примусу як гарантія діяльності судді в кримінальному провадженні полягає в тому, що заходи забезпечення кримінального провадження (зокрема судовий виклик учасників кримінального провадження, привід, накладення грошового стягнення тощо) є способами примусового впливу на учасників кримінального провадження з метою повного, об'єктивного, неупередженого здійснення судового розгляду, а також встановлення об'єктивної істини у кримінальному провадженні під час здійснення правосуддя.

Крім того, слід звернути увагу на те, що до процесуальних гарантій необхідно віднести і ті норми процесуального законодавства, завдяки яким забезпечується незалежність суддів при розгляді кримінальних справ. Перш за все це норми, які при розгляді кримінальних справ забезпечують неможливість впливу на них органів досудового розслідування, інших учасників процесу та вищестоящих судів (Hryniuk, 2012: 131–135). Саме тому ми відносимо *інститут відводу та самовідводу службових осіб, які ведуть кримінальний процес*, до системи гарантій діяльності судді ВАК, який виступає разом з тим гарантією встановлення істини у кримінальному провадженні. Неупередженість службових осіб, які здійснюють кримінальне провадження, багато в чому досягається завдяки їх незалежності від обставин події, яка досліджується. Для того, щоб забезпечити цю незалежність, судді в певних випадках підлягають відводу (Dezhnev, 2006: 46).

Процесуальне значення інституту відводу та самовідводу полягає в тому, що він одночасно є гарантією прав особи, яка захищає свої законні інтереси, оскільки створює можливість усунути із законних підстав таку службову особу, яка виявляє щодо неї упередження, має особистий інтерес щодо певного вирішення провадження. А саме від цього буде залежати реальність доступу до правосуддя. Неважно побачити, що такий правогарантуючий ефект інституту відводу та самовідводу службових осіб, які ведуть кримінальний процес, дозволяє визнати його також і гарантією правосуддя. Адже встановлення істини у кримінальному провадженні неможливе при необ'єктивному дослідженні його обставин, упередженому ставленні до якоїсь із сторін. Процесуальні рішення осіб, які підлягали відводу, неминуче супроводжуються сумнівами щодо їх легітимності, а, отже, не матимуть авторитету в очах громадськості (Denysova, 2018).

Із метою забезпечення неупередженого здійснення судового контролю законодавець у ст. 75 КПК України передбачив обставини, які виключають участь слідчого судді, судді в кримінальному провадженні.

Вказані суб'єкти не може брати у ньому участь:

1) якщо він є заявником, потерпілим, цивільним позивачем, цивільним відповідачем, близьким родичем чи членом сім'ї слідчого, прокурора, підозрюваного, обвинуваченого, заявника, потерпілого, цивільного позивача, цивільного відповідача;

- 2) якщо він брав участь у цьому провадженні як свідок, експерт, спеціаліст, представник персоналу органу пробації, перекладач, слідчий, прокурор, захисник або представник;
- 3) якщо він особисто, його близькі родичі чи члени його сім'ї зацікавлені в результатах провадження;
- 4) за наявності інших обставин, які викликають сумнів у його неупередженості;
- 5) у випадку порушення встановленого ч. 3 ст. 35 КПК України порядку визначення слідчого судді, судді для розгляду справи.

У складі суду, що здійснює судові провадження, не можуть бути особи, які є родичами між собою.

На думку деяких науковців, перелік обставин, що виключають можливість участі судді у судовому розгляді, не є обмеженим, і як наслідок, цей перелік слід доповнити Підставою для відведення слугує також особиста, пряма або непряма зацікавленість, але і багато інших обставин, які пов'язані з обґрунтованими сумнівами в об'єктивності та неупередженості осіб, які розслідують або розглядають справу, проте не продиктовані особистою зацікавленістю. У ході судового розгляду в судді може виникати власна неприязнь на основі власних психологічних якостей та морально-етичного портрету судді. Тому саме ці підстави можуть слугувати додатковими підставами для відводу та внесення змін до процесуальних кодексів (Fedorchuk, 2018: 54).

У контексті розгляду питання забезпечення незалежності судді ВАС під час здійснення правосуддя, варто звернути увагу на те, що відповідно до приписів ч. 1 ст. 33-1 КПК України ВАС підсудні кримінальні провадження стосовно корупційних злочинів, передбачених у примітці ст. 45 КК України, а також ст. ст. 206-2 «Протиправне заволодіння майном підприємства, установи, організації», 209 «Легалізація (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом», 211 «Видання нормативно-правових актів, що зменшують надходження бюджету або збільшують витрати бюджету всупереч закону», 366-1 «Декларування недостовірної інформації» КК України, якщо наявна хоча б одна з умов, передбачених п. п. 1-3 ч. 5 ст. 216 КПК, зокрема: 1) вчинення цих злочинів спеціальним суб'єктом (народний депутат України, Прем'єр-міністр України, член Кабінету Міністрів України, Голова Фонду державного майна України або його заступники, Голова Національного банку України або його заступники, державний службовець категорії «А», депутат обласної ради, суддя, прокурор, керівник суб'єкта великого підприємництва, у статутному капіталі якого частка державної або комунальної власності перевищує 50 відсотків, та ін.); 2) розмір предмета злочину або завданої ним шкоди в п'ятсот і більше разів перевищує розмір прожиткового мінімуму для працездатних осіб, встановленого законом на час вчинення злочину; 3) злочин, передбачений ст. 369, ч. 1 ст. 369-2 КК, а саме надання неправомірної вигоди або зловживання впливом вчинені щодо перелічених вище службових осіб.

Наведені положення КПК України узгоджуються з положеннями ст. 7 Закону України «Про Вищий антикорупційний суд», що передбачає обмеження щодо переліку осіб, які не можуть бути призначені суддями ВАС, які пов'язані з тим, що, якщо ці особи упродовж десяти років, що передували призначенню, працювали в державних органах, розгляд справ щодо посадових осіб яких віднесено до підсудності ВАС, то вони потенційно могли бути в підпорядкуванні осіб, які є обвинуваченими у таких кримінальних провадженнях. Тобто метою вказаних обмежень є уникнення конфлікту інтересів, корупційних ризиків під час здійснення правосуддя.

Висновки. На підставі вивчення наукових точок зору, розглядаючи гарантії діяльності судді ВАС у кримінальному провадженні як носія функції правосуддя та судового контролю у кримінальних провадженнях щодо корупційних та пов'язаних з ними злочинів, запропоновано систему гарантій діяльності судді Вищого антикорупційного суду у кримінальному провадженні, елементами якої виступають: права і обов'язки судді, слідчого судді ВАС; кримінально-процесуальна форма кримінального судочинства; засади здійснення судового розгляду кримінального провадження; інститут відводу та самовідводу судді ВАС; інститут заходів кримінально-процесуального примусу; юридична відповідальність судді ВАС.

Список використаних джерел:

1. Гринюк О.В. Гарантії забезпечення незалежності суду у кримінальному процесі. *Право і суспільство*. № 5. 2012. С. 131–135.
2. Дежнев А. Возможен ли отвод в стадии возбуждения уголовного дела. *Законность*. № 1. 2006. С. 46–48.
3. Денисова Г. Кримінально-процесуальні гарантії, їх види та місце інституту відводу, самовідводу у їх структурі. *Історико-правовий часопис*. 2018. № 2. С. 121–125.
4. Кримінальний процес України у питаннях і відповідях : навч. посіб. / Л.Д. Удалова, М.А. Макаров, Ю.І. Азаров, С.О. Заїка, О.В. Кубарева, О.В. Римарчук, В.В. Рожнова, Д.О. Савицький, А.В. Форостяний, О.Ю. Хабло. Видання 5-те, переробл. і доповн. Київ, 2020. 432 с.
5. Куцова Э.Ф. Гарантии прав личности в советском уголовном процессе. Москва : Юр. лит, 1973. 115 с.
6. Погорельский М.А. Поняття кримінально-процесуальних гарантій. *Часопис Національного університету «Острозька академія»*. Серія «Право». 2014. № 2(10). URL : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2014/n2/14pmakph.pdf>.
7. Про виконання судами України законодавства і постанов Пленуму Верховного Суду України з питань судового розгляду кримінальних справ і постановлення вироку : постанова Пленуму Верховного суду України від 29.06.1990 № 5.
8. Про практику здійснення апеляційним судом процесуального повноваження щодо призначення нового розгляду в суді першої інстанції: узагальнення Вищого спеціалізованого суду з розгляду цивільних і кримінальних справ від 01.01.2017. URL : http://search.ligazakon.ua/1_doc2.nsf/link1/VRR00217.html.
9. Тертишник В.М. Кримінальний процес України. Загальна частина : підручник. Академічне видання. Київ : Алерта, 2014. 440 с.
10. Федорчук А.Б. Гарантії діяльності суддів в Україні: поняття, ознаки та класифікація. *Прикарпатський юридичний вісник*. Випуск 1(22). Том 3. 2018. С. 53–60.

References:

1. Hryniuk O.V. (2012). Harantii zabezpechennia nezalezhnosti sudu u kryminalnomu protsesi [Guarantees to ensure the independence of the court in criminal proceedings]. *Pravo i suspilstvo*. № 5. 2012. pp. 131-135. [in Ukrainian].
2. Dezhnev A. (2006). Vozmozhen ly otvod v stadyi vzbuzhdeniia uholovnoho dela [Is recusal at the stage of initiation of a criminal case possible]. *Zakonnost*. № 1. pp. 46-48. [in Ukrainian].
3. Denysova H. (2018). Kryminalno-protseualni harantii, yikh vydy ta mistse instytutu vidvodu, samovidvodu u yikh strukturi [Criminal procedural guarantees, their types and place of the institution of withdrawal, self-withdrawal in their structure]. *Istoryko-pravovyi chasopys*. № 2. pp. 121-125. [in Ukrainian].
4. Udalova L.D. et al. (2020). Kryminalnyi protses Ukrainy u pytanniakh i vidpovidiakh [Criminal proceedings of Ukraine in questions and answers]: navch. posib. Vydannia 5-te, pererobl. i dopovn. Kyiv. 432 p. [in Ukrainian].
5. Kutcova E.F. (1973). Garantii prav lichnosti v sovetskom ugolovnom protsesse [Guarantees of individual rights in the Soviet criminal process]. M.: Iur. lit, 115 p. [in Russian].
6. Pohoretskyi M.A. (2014). Poniattia kryminalno-protseualnykh harantii [The concept of criminal procedure guarantees]. *Chasopys Natsionalnoho universytetu «Ostrozka akademiia»*. Serii «Pravo». № 2(10). URL: <http://lj.oa.edu.ua/articles/2014/n2/14pmakph.pdf>. [in Ukrainian].
7. Pro vykonannia sudamy Ukrainy zakonodavstva i postanov Plenumu Verkhovnoho Sudu Ukrainy z pytan sudovoho rozghliadu kryminalnykh sprav i postanovlennia vyroku [On the implementation by the courts of Ukraine of legislation and resolutions of the Plenum of the Supreme Court of Ukraine on the trial of criminal cases and sentencing]: postanova Plenumu Verkhovnoho sudu Ukrainy vid 29.06.1990 № 5. [in Ukrainian].
8. Pro praktyku zdiisnennia apeliatsiinym sudom protseualnoho povnovazhennia shchodo pryznachennia novoho rozghliadu v sudi pershoi instantsii [On the practice of exercising procedural authority by the appellate court to appoint a new trial in the court of first instance]: uzahalennia Vyshchoho spetsializovanoho sudu z rozghliadu tsyvilnykh i kryminalnykh sprav vid 01.01.2017. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/VRR00217.html. [in Ukrainian].
9. Tertyshnyk V.M. (2014). Kryminalnyi protses Ukrainy. Zahalna chastyna [Criminal proceedings of Ukraine. The general part]: pidruchnyk. Akademichne vydannia. K.: Alerta. 440 p. [in Ukrainian].
10. Fedorchuk A.B. (2018). Harantii diialnosti suddiv v Ukraini: poniattia, oznaky ta klasyfikatsiia [Guarantees of judges' activity in Ukraine: concepts, features and classification]. *Prykarpatskyi yurydychnyi visnyk*. Vypusk 1(22). Tom 3. pp. 53-60. [in Ukrainian].